

Onderzoek in de jeugdzorg: het kind van de rekening?²

FJR 2017/5

In dit tijdschrift is eerder geschreven over de verschillende aspecten van onderzoek in de jeugdzorg. Zo is in de bijdrage van Kramer en van Wijk, getiteld 'Onderzoek in het kader van jeugdzorg 'duur betaald'?'³ o.a. ingegaan op de ontvankelijkheidsvraag met betrekking tot de gezinsvoogd door het (Centraal) Tuchtcollege⁴ en de kwaliteitseisen die het college stelt aan onderzoek. In de bijdrage van Vogels, getiteld: 'Financiering deskundigenonderzoek door gemeenten'⁵ is de vraag behandeld of de gemeente verantwoordelijk is voor de financiering van onderzoeken in de jeugdzorg gelet op de inwerkingtreding van de Jeugdwet. Deze bijdrage gaat in op de knelpunten die de gecertificeerde instelling (hierna: de GI) ervaart met deskundigenonderzoek, al dan niet in opdracht van de rechter, in het kader van kinderschermingsmaatregelen. Allereerst worden de verschillende vormen van diagnostisch deskundigenonderzoek beschreven. Vervolgens zal worden ingegaan op onderzoeken opgelegd door de rechter en de kwaliteitseisen die aan onderzoeken worden gesteld. We sluiten af met een reflectie op de praktijk waarbij mogelijke oplossingen worden benoemd.

1. Deskundigenonderzoek: diagnostiek

Van de GI mag worden verwacht dat de aanvaardbare termijn⁶ in verzoeken tot verlenging van de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing⁷ voldoende feitelijk wordt onderbouwd gelet op artikel 3.3 Jeugdwet en de criteria voor de ondertoezichtstelling en gezagsbeëindiging. Bovendien wordt bij de uitvoering van een ondertoezichtstelling van de GI verwacht dat gelet op de aanvaardbare termijn tijdig een besluit wordt genomen ten aanzien van het opvoedperspectief van het kind. Om dit besluit van de GI te kunnen onderbouwen, moet er zicht zijn op de problema-

tiek van het kind, de ouders en de pedagogische vaardigheden van de ouders. Om dit zicht te verkrijgen, wordt in de hulpverlening vaak gebruikgemaakt van diagnostiek.⁸

Diagnostisch onderzoek is vaak een eerste stap voor de hulpverlening om doelgericht en effectief te kunnen behandelen dan wel te begeleiden (ook wel behandel- of zorgdiagnostiek genoemd). Als er maar beperkte informatie aanwezig is met betrekking tot de problematiek van de jeugdige vindt er soms eerst observatiediagnostiek plaats.⁹ Omdat observatie- en behandelingsdiagnostiek wordt aangemerkt als jeugdhulp in de zin van de Jeugdwet en doorgaans is ingekocht door de gemeente, kan de GI deze vormen van jeugdhulp inzetten bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel.¹⁰

Naast diagnostiek gericht op het observeren, behandelen dan wel begeleiden kan diagnostiek ook gericht zijn op het nemen van een beslissing (zogenaamde beslisdiagnostiek). Beslisdiagnostiek heeft als kenmerk dat de resultaten van het onderzoek gebruikt worden om binnen een juridisch kader tot beslissingen te komen. Het is de vraag of deze vorm van diagnostiek kan worden aangemerkt als jeugdhulp.

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat diagnostisch onderzoek een vorm is van jeugdhulp die kan worden aangeboden door de jeugdhulpaanbieder.¹¹ De jeugdhulpaanbieder kan onder andere met behulp van observatiediagnostiek het verloop van de verschillende ontwikkelingsgebieden van een kind in kaart brengen. Ook kan met behulp van omgangsobservaties door een jeugdhulpaanbieder een beeld van de opvoedvaardigheden van de ouders worden verkregen, hoewel hierbij niet altijd sprake hoeft te zijn van diagnostiek. Verder kan een jeugdhulpaanbieder tijdens de begeleiding ook vaststellen in hoeverre de ouders leerbaar zijn. Het verloop van een traject bij een jeugdhulpaanbieder en in sommige gevallen het daarbij behorende diagnostisch onderzoek levert bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling informatie op over de mogelijkheid of het kind binnen de aanvaardbare termijn kan worden teruggeplaatst bij zijn ouders.

1 Mr. D. van der Leij is advocaat in dienstbetrekking bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam en mr. W.H. van Wijk is advocaat in dienstbetrekking bij Legeer des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en geregistreerd mediator.

2 De auteurs bedanken mr. M. Kramer voor het meelesen en de zinvolle feedback.

3 In FJR 2013/06, p. 179-183.

4 Dit betrof de uitspraak van het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg van 30 augustus 2012, (ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2319) waaruit o.a. is gebleken dat een gezinsvoogd ontvangen kan worden in een klacht tegen een onderzoeker (GZ-psycholoog of psychiater), ook als de gezinsvoogd niet de opdrachtgever van het onderzoek is.

5 In FJR 2016/4.

6 Zie hierover ook: 'De aanvaardbare termijn in jeugdbeschermingszaken', FJR 2016/40 van Huijjer en Weijers.

7 Dit gaat uiteraard ook op voor vraagstukken met betrekking tot de (op de ontwikkelingsbedreiging afgestemde) duur van de ondertoezichtstelling of wijziging van de omgangsregeling in het kader van de ondertoezichtstelling. In de praktijk wordt hiervoor echter slechts in uitzonderlijke gevallen nader onderzoek door de rechter gelast.

8 Het Landelijk Kader Forensische Diagnostiek Jeugd hanteert als definitie van diagnostiek: "Reguliere diagnostiek is het volgens methodische principes onderzoeken van de aard en de oorzaak van de eventuele stoornis of problematiek van de onderzochte (jeugdige en zijn cliëntensysteem) waarmee de (gedragswetenschappelijke of psychiatrische)vraagstelling beantwoord kan worden. De onderzoeksgegevens kunnen gebruikt worden om de hulpvraag, de problematiek en de daarmee samenhangende factoren, alsook de aangrijpingspunten voor een mogelijke therapeutische oplossing, in zinvol en oorzakelijk verband te brengen."

9 In de Wet op de Jeugdzorg (geldend tot 1 januari 2015) was observatiediagnostiek expliciet in de wet opgenomen. De wettelijke definitie was: "Observatiediagnostiek omvat het onderzoeken van een jeugdige gericht op het verkrijgen van gegevens die een stichting nodig heeft voor het nemen van een indicatiebesluit."

10 Art. 3.5 Jeugdwet.

11 Art. 1.1. Jeugdwet: een natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college; en de solistisch werkende jeugdhulpverlener onder verantwoordelijkheid van het college.

2. Onderzoek opgelegd door de rechter

In sommige gevallen wordt onderzoek verricht in opdracht van de rechter.¹² De rechtbank kan zich bijvoorbeeld niet voldoende voorgelicht achten of de informatie is niet eenduidig genoeg om een beslissing te kunnen nemen. Veelal gaat dit over de vraag welke verblijfplaats het meest in het belang van het kind is, of een terugplaatsing van het kind bij de ouders nog tot de mogelijkheden behoort, en zo ja, aan welke voorwaarden moet worden voldaan. Voor zover er sprake is van onderzoek ten behoeve van een beslissing door een rechter is er sprake van forensische diagnostiek. Forensische diagnostiek is altijd beslisdiagnostiek.

Indien de rechter in het civielrechtelijk kader een onafhankelijk onderzoek oplegt, wordt veelal het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) aangewezen om het onderzoek te verrichten. Ten aanzien van onderzoek via het NIFP is in het landelijk kader Forensische Diagnostiek Jeugd (FDJ) opgenomen dat deze onderzoeken alleen aangevraagd kunnen worden door de rechtbank, de Raad voor de Kinderbescherming of de GI. De instantie die het NIFP-onderzoek aanvraagt, moet ook de kosten hiervan voldoen. Ook ouders en advocaten hebben de mogelijkheid om zelf forensisch onderzoek aan te vragen maar dit valt buiten het systeem van de FDJ.

Een onderzoek door het NIFP is een kostbare aangelegenheid. Een bedrag van rond de € 10.000,- voor een eenvoudig onderzoek door het NIFP (een onderzoek verricht door één of meer rapporteurs met dezelfde achtergrond) en € 15.000,- als er meerdere kinderen zijn, is niet ongebruikelijk. Het komt regelmatig voor dat in zo'n situatie de kosten van het onderzoek moeten worden gedragen door de GI als verzoeker van de maatregelen. De financiële ruimte bij de GI voor onderzoeken is echter beperkt. In het tarief voor iedere cliënt met een kindbeschermingsmaatregel is voor forensische diagnostiek een gemiddeld bedrag van € 40,- per jaar opgenomen als onderdeel van het normbedrag.¹³ De GI kan de kosten van een onderzoek uitgevoerd door NIFP derhalve doorgaans niet dragen, of hooguit éénmaal (!) per jaar. Gelet op de hoge kosten van onderzoek via het NIFP is de GI genoodzaakt om uit te wijken naar alternatieven. In de praktijk wordt onder andere getracht om via een bepaling jeugdhulp¹⁴ een onafhankelijk diagnostisch onderzoek van ouders en kind te bewerkstelligen. Maar de GI is daarbij wel afhankelijk van het jeugdhulpaanbod dat in de betreffende

regio aanwezig is dan wel het aanbod dat door de gemeente is gecontracteerd. Dit kan per gemeente verschillen. Niet in alle gemeenten zijn jeugdhulpaanbieders aanwezig die in het kader van jeugdhulp zowel diagnostiek van kinderen als ouders aanbieden. In sommige gemeenten is er bijvoorbeeld een knip aangebracht in het aanbod tussen jeugd en volwassenen. In dergelijke regio's is de gemeente veelal wel bereid om diagnostiek van kinderen te financieren in het kader van een bepaling jeugdhulp van de GI, maar wordt diagnostiek van ouders gezien als 'volwassenenproblematiek' en niet gefinancierd op basis van een bepaling jeugdhulp. Een beroep op de huisarts van de ouders voor een verwijzing voor onderzoek op grond van de Zorgverzekeringswet is dan nog een mogelijkheid, maar hiervoor is vereist dat de ouder een hulpvraag heeft. Indien er onvoldoende sprake is van een hulpvraag, kan een verwijzing niet door de huisarts worden afgegeven. Zeker in het kader van een ondertoezichtstelling is dit veelal een reden dat verwijzing via de huisarts niet lukt. De hulpverlening is dan verplicht opgelegd door de rechter en van een (intrinsiek gemotiveerde) hulpvraag is dan veelal geen sprake. Alternatieven bieden dus lang niet altijd mogelijkheid tot het (laten) verrichten van een (volledig) onafhankelijk onderzoek.

In uitzonderlijke situaties is de rechtbank bereid, ook bij een ambtshalve opdracht tot een onderzoek, tot bekostiging van het onderzoek. Sommige rechtbanken geven namelijk aan financiële middelen hiervoor te hebben gereserveerd. De meeste rechtbanken geven echter aan niet te beschikken over financiële middelen voor bekostiging van forensische diagnostiek.¹⁵ Dit heeft in de praktijk tot gevolg dat de GI afhankelijk is van de rechtbank of het onderzoek wordt bekostigd en dat in veel gevallen de financiering van dergelijke onderzoeken een probleem blijft. Echter: wanneer de rechter van mening is dat een dergelijk onderzoek nodig is, is het van belang dat hier ook een budget voor aanwezig is en dit niet afhankelijk is van de rechterlijke instantie waar de zaak aanhangig is. Mede gelet op artikel 3 IVRK waarin is bepaald dat de belangen van het kind een eerste overweging dienen te vormen bij alle beslissingen over kinderen, kan worden gesteld dat hierin een verantwoordelijkheid ligt voor de Nederlandse overheid om voldoende budget beschikbaar te stellen voor onafhankelijk onderzoek op last van de rechter. Gelet op de hiervoor uiteengezette problematiek met betrekking tot bekostiging van onderzoeken, is het dus niet verwonderlijk dat de kinderrechter van de Rechtbank Utrecht de gemeente heeft opgedragen om een NIFP-onderzoek te financieren omdat een dergelijk onderzoek kan worden gekwalificeerd als jeugdhulp.¹⁶ Deze uitspraak heeft tot op heden helaas weinig navolging gevonden. Over de vraag of de kinderrechter dit aan de gemeente kan opleggen, kun je van mening verschillen. In een eerdere bijdrage van Vogels¹⁷ is deze uitspraak besproken waarbij geconcludeerd is dat een onderzoek door het NIFP in opdracht van de kinder-

12 De wet voorziet in verschillende mogelijkheden om een onderzoek in het kader van een kindbeschermingsmaatregel tot stand te laten komen, te weten via een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming (art. 810 Rv jo. art. 1:238 BW, contra-expertise (art. 810a Rv), een second opinion, een onderzoek door de bijzondere curator (art. 1:250 BW) of een onderzoek opgelegd door de rechter. In 'Onderzoek in het kader van jeugdzorg 'duur betaald'?' *FJR* 2013/6, zijn deze verschillende wettelijke mogelijkheden nader toegelicht, waarbij is ingegaan op de rekwestreermogelijkheid, de financiering alsmede de toetsingsmogelijkheden.

13 Dit betrof het normbedrag over 2014. Dit bedrag werd gehanteerd in de provinciale doeluitkering Jeugdzorg, welke in zijn geheel is opgegaan in de integratie-uitkering Sociaal Domein, zie de Factsheet Bijzondere kosten jeugdbescherming, maart 2016, van de VNG, Jeugdzorg Nederland, VWS en Venj.

14 Art. 3.5 Jeugdwet.

15 Het is de auteurs onbekend in hoeverre bij de gerechtshoven hiervoor budget aanwezig is.

16 Rb. Midden-Nederland 2 juli 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5582.

17 Mr. S. Vogels, 'Financiering deskundigenonderzoek door gemeenten', *FJR* 2016/4.

rechter niet lijkt te vallen onder het begrip 'jeugdhulp' in de zin van de Jeugdwet¹⁸ waardoor de gemeente financieel niet verantwoordelijk zou zijn. Evenmin wordt een andere juridische grondslag voor financiële verantwoordelijkheid van de gemeente gezien. Het standpunt dat de gemeente in het geheel niet (financieel) verantwoordelijk is verdient volgens ons nuancering. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet immers een brede eindverantwoordelijkheid voor het beleid – en daarmee tevens het aanbod – inzake preventie, jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdclassering. Daarbij moet integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders worden geboden als er sprake is van multiproblematiek.¹⁹ Om aan deze verantwoordelijkheid van de gemeente invulling te kunnen geven, is een voldoende gevarieerd en gekwalificeerd aanbod van jeugdhulp noodzakelijk waarbij diagnostiek voor kinderen en ouders beschikbaar dient te zijn.

3. Kwaliteit van de civielrechtelijke onderzoeken

Indien er sprake is van beslisdiagnostiek in het kader van FDJ moet de civielrechtelijke rapportage aan expliciet benoemde kwaliteitseisen voldoen.²⁰ Daarnaast worden er ook eisen gesteld ten aanzien van de rapporteur. Indien het onderzoek wordt uitgevoerd door het NIFP moet er tevens worden voldaan aan het kwaliteitskader van het NIFP.²¹ Daarnaast kan er ook buiten het kader van FDJ beslisdiagnostiek plaatsvinden. Veelal wordt dergelijke diagnostiek verricht door (GZ-)psychologen. Navraag bij het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) leverde op dat iedere psycholoog bevoegd is tot het doen van een onderzoek, al dan niet in de vorm van beslisdiagnostiek. Het verrichten van beslisdiagnostiek is namelijk niet voorbehouden aan een psycholoog met een bepaalde specialisatie. Het verrichten van onderzoek valt ook niet onder het begrip 'voorbehouden handelingen' waarvan wettelijk²² is vastgelegd welke bevoegde zorgverleners deze mogen uitvoeren. Er ligt bij de psycholoog zelf een verantwoordelijkheid om zijn vakbekwaamheid in te schatten. De psycholoog is hierbij gebonden aan de kwaliteitseisen die gelden voor zijn beroepsgroep. Onderzoekers in de hoedanigheid van (GZ-)psycholoog, psychiaters, orthopedagogen die zijn aangesloten bij een vereniging van de beroepsgroep, vallen onder de beroepscode van hun eigen beroepsgroep zoals het NIP²³, de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, de Nederlandse Vereniging voor Orthopedagogen (NVO) enzovoorts. Als een onderzoeker BIG geregistreerd is, is hij/zij bovendien onderworpen aan het tuchtrecht van het regionaal tuchtcollege. In sommige gevallen is een onderzoeker

echter in het geheel niet aangesloten bij een beroepsgroep, zodat de vraag is op welke wijze de kwaliteit van het onderzoek dan getoetst kan worden.

Daarbij komt dat de problematiek van de minderjarige waarover een kindbeschermingsmaatregel is uitgesproken vaak complex is. Niet alleen kan sprake zijn van persoonlijke (kindgebonden) problematiek, vaak is gespecialiseerde expertise bijv. op het gebied van hechting vereist om de gedragingen of uitingen van het kind goed te kunnen duiden in de gehele context van het (huidige en vorige) opvoedsysteem. Niet iedere (GZ-)psycholoog, die bevoegd is om een dergelijk onderzoek uit te voeren, is voldoende deskundig op dit specifieke gebied. Hierdoor kan het voorkomen dat zelfs als een onderzoek door het NIFP wordt verricht, de uitkomsten van het onderzoek soms dusdanig algemeen van aard te zijn dat deze onvoldoende (kunnen) bijdragen aan de besluitvorming door de kinderrechter. Met alle gevolgen en onzekerheid voor het kind en de ouders van dien.

Op welke wijze kan een ouder maar ook de GI er verzekerd van zijn dat een voldoende specifiek gekwalificeerde deskundige wordt ingeschakeld?

In het landelijk kader FDJ worden ouders en advocaten geadviseerd om een forensisch onderzoek te laten verrichten door een onderzoeker die geregistreerd is in het Nederlandse Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD). Het NRGD is echter alleen gericht op deskundigen op het gebied van het strafrecht. Er is tevens een stichting Landelijk Register van Gerechtelijke Deskundigen (LRGD). Deze stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het deskundigenbewijs in de rechtspleging, ook in het civiele recht.²⁴ Bij raadpleging van dit register blijkt echter dat er voor het jeugd(beschermings)recht slechts één relevant vakgebied te onderscheiden valt, te weten orthopedagogiek. Bovendien blijkt op dit vakgebied slechts 1 deskundige ingeschreven te zijn. Navraag bij dit register leert overigens dat deze deskundige heeft aangegeven zich per 1 januari 2017 uit te schrijven. Het is onduidelijk waarom deskundigen op dit specifieke gebied zich niet bij het LRGD laten registreren. Mogelijk heeft dit te maken met de eisen die het NRGD stelt. Voor registratie in het LRGD is vereist dat de deskundige is opgeleid in het uitbrengen van een deskundigenbericht aan de rechterlijke macht. Naast het voldoen aan de eisen van de betreffende beroepsorganisatie, kent het LRGD ook een verplichting tot permanente educatie zodat geregistreerde deskundigen niet alleen op het eigen vakgebied maar ook op juridisch gebied bijblijven. Er is voor een deskundige geen verplichting om te registreren bij het LRGD alvorens belast te kunnen worden met een deskundigenonderzoek. In de praktijk worden verschillende professionals aangewezen als deskundige om een onderzoek te verrichten. De betreffende deskundigen zijn echter niet altijd bekend met de wettelijke regelgeving omtrent het uitbrengen van een deskundigen-

18 Art. 1.1 Jeugdwet; en *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3, p. 18.

19 Art. 2.1 Jeugdwet.

20 Zie www.nifpnet.nl/Portals/0/Formats%20straf%20jeugd/LKFDJ%20-%20definitief.pdf.

21 Zie www.nifpnet.nl/.

22 Zie hoofdstuk IV Wet Beroepen in de Gezondheidszorg.

23 Overigens heeft het NIP wel een kwaliteitskeurmerk voor diagnostiek, te weten de basisaantekening psychodiagnostiek (BAPD). De BAPD garandeert een basisoniveau aan kennis en vaardigheden in de algemene psychodiagnostiek.

24 Een ander voorbeeld van een register van deskundigen in het civiele recht is het register van de stichting Forensische Mediation. Deze stichting richt zich op het uitbrengen van een deskundigenbericht in gezag- en omgangszaken alsmede in complexe financiële zaken in het kader van een (echt) scheiding.

onderzoek.²⁵ Dit heeft soms tot gevolg dat de uitgebrachte rapportage niet aan de betreffende wet- en regelgeving voldoet, en de deskundige vervolgens tuchtrechtelijk kan worden aangesproken op de uitgebrachte rapportage.

Gezien het voorgaande kan geconstateerd worden dat er sprake is van onduidelijkheid welke onderzoeker over de benodigde specifieke deskundigheid beschikt om onafhankelijk onderzoek in jeugdbeschermingszaken in opdracht van de rechter te kunnen uitvoeren. Ook blijkt dat de op dat onderzoek van toepassing zijnde kwaliteitseisen wisselend kunnen zijn. Dit zou kunnen verklaren waarom er in de praktijk rapportages van onderzoekers aan de rechter worden voorgelegd die slechts uit één of enkele pagina's bestaan en die niet voldoen aan de kwaliteitseisen van de beroepsgroep van de deskundige. Het komt helaas zelfs voor dat rapportages aan de rechter worden voorgelegd waaruit blijkt dat slechts van beperkte of eenzijdige bronnen gebruik is gemaakt (bijvoorbeeld alleen mondelinge informatie van de ouder). En/of waarin, soms zelfs zonder dat het kind is geobserveerd, een stellige conclusie/advies over het al dan niet terugplaatsen van het betreffende kind wordt gegeven. Indien een psycholoog BIG geregistreerd is, dan wel is aangesloten bij een beroepsgroep en de rapportage niet in overeenstemming is met de eisen van de betreffende beroepscode, bestaat er de mogelijkheid om hierover een klacht in te dienen bij de beroepsgroep of het regionaal tuchtcollege. Deze procedure duurt helaas vaak lang en staat los van de procedure die bij de rechter wordt gevoerd en waarvoor het onderzoek immers noodzakelijk was. De uitkomsten van een klachtenprocedure kunnen door de kinderrechter ook niet worden afgewacht mede gelet op de aanvaardbare termijn. Als de klachten achteraf wel gegrond blijken te zijn, kan het dus zijn dat de rechter zich inmiddels reeds op deze (onzorgvuldige) rapportage heeft gebaseerd.

4. Conclusie

In deze bijdrage is naar voren gebracht dat in het kader van een ondertoezichtstelling van de GI wordt verwacht dat gelet op de aanvaardbare termijn tijdig een besluit wordt genomen ten aanzien van het opvoedperspectief van het kind. In sommige gevallen is in dit kader nader onafhankelijk onderzoek (beslisdiagnostiek) in opdracht van de rechtbank noodzakelijk. Indien het onderzoek valt onder het landelijk kader FDJ betreft dit onderzoek door het NIFP. Een onderzoek verricht door het NIFP brengt echter hoge kosten met zich, die lang niet altijd door de rechtbank of de GI voldaan kunnen worden. Mede gezien deze hoge kosten vinden in de praktijk de nodige onderzoeken *buiten* het landelijk kader FDJ plaats. (GZ-)psychologen, psychiaters, orthopedagogen etc. zijn immers ook bevoegd om los van het landelijk kader een onderzoek in opdracht van de rechter uit te voeren. De kwaliteitseisen van het landelijk kader zijn dan niet van toepassing. In dat geval zijn de kwaliteitseisen afhankelijk

van de beroepsgroep waar de onderzoeker bij is aangesloten. Indien de onderzoeker niet is aangesloten bij een beroepsgroep, gelden er in het geheel geen kwaliteitseisen. Bovendien is in de praktijk onduidelijk welke onafhankelijke onderzoekers afgezien van het NIFP over de benodigde specifieke deskundigheid beschikken. Deskundigheid die nodig is om over de complexe problematiek van minderjarigen waarover een kindbeschermingsmaatregel is uitgesproken, een onafhankelijk onderzoek te kunnen uitvoeren en daarover op zorgvuldige en deskundige wijze te rapporteren. Bij de stichting LRGD is slechts één deskundige op het gebied van orthopedagogiek ingeschreven. Het voorgaande heeft tot gevolg dat in de praktijk de aard en kwaliteit van civielrechtelijke onderzoeken diffuus (kan) zijn. Deze problematiek, die overigens al jarenlang speelt, lijkt ook niet eenvoudig op te lossen.

Een (gedeeltelijke) oplossing zou kunnen worden gevonden in investering in het jeugdhulpaanbod. In het hulpverleningstraject van de jeugdhulpaanbieder kan reeds met behulp van observatie- of behandeldiagnostiek of omgangsobservaties²⁶ zicht worden verkregen op de problematiek van het kind, de ouders en de pedagogische vaardigheden van de ouders. Een dergelijk kwalitatief goed hulpverleningstraject kan zorgen voor goed onderbouwde besluitvorming door de GI met betrekking tot de aanvaardbare termijn en de verblijfplaats van het kind. Daarnaast kan dit ook tot gevolg hebben dat het draagvlak bij de ouders m.b.t. beslissingen van de GI en/of de rechterlijke macht over het kind wordt vergroot. In dat verband zien wij hier (ook) een verantwoordelijkheid voor de gemeente om zorg te dragen voor een voldoende gevarieerd en gekwalificeerd aanbod van jeugdhulp. Investering in het (voor)traject bij de jeugdhulpaanbieder kan er hopelijk voor zorgen dat er bij de rechtbank minder kostbare onafhankelijke onderzoeken nodig zijn. Dit neemt uiteraard niet weg dat in sommige complexe kwesties beslisdiagnostiek in opdracht van de rechter toch noodzakelijk is. Mocht de rechter van mening zijn dat een dergelijk onderzoek nodig is, dan is het van belang dat hiervoor bij iedere rechterlijke instantie voldoende budget aanwezig is. Daarnaast zouden de kwaliteitseisen van het landelijk kader FDJ verplicht gesteld kunnen worden voor alle onderzoeken die in opdracht van de rechter verricht worden, zodat de kwaliteit van dergelijke onderzoeken gewaarborgd is. Geconcludeerd kan worden dat er meerdere oplossingen denkbaar zijn, maar dat het in ieder geval van belang is dat er een oplossing voor de geconstateerde problematiek komt.

25 Het deskundigenbericht en -onderzoek zijn geregeld in de art. 194-200 Rv. Uit de motivering van de beslissingen in jeugdbeschermingszaken waarin een deskundigenonderzoek door de rechter wordt opgelegd, blijkt niet altijd of op deze regeling een beroep is gedaan.

26 Bij omgangsobservaties hoeft overigens geen sprake te zijn van diagnostiek.